

VERGETEN GENTSE SCHRIJVERS: ROBERT MUSSCHE

(Wondelgem 1912 - Baai van Lübeck 1945)

Robert Camiel Mussche werd geboren te Wondelgem in 1912, hetzelfde jaar als zijn goede vriend Johan Daisne. Zijn ouders waren door de zwakke gezondheid van de vader zeer arm en woonden op de F. Ferrerlaan in een houten noodwoning (ondertussen al vele jaren verdwenen). Zijn ziekelijke vader Auguste Alphonse, die ook vaak werkloos was, bakte samen met zijn vrouw Frieten, die werden verkocht in een frietkraam in de Wondelgemstraat. Een eind verder woonde Dora Mahy en samen hebben ze interessante briefjes gewisseld.

Robert was een uitmuntende leerling en kreeg de gelegenheid om te studeren aan het Atheneum te Gent, waar hij Johan Daisne leerde kennen. Ze raakten zo goed bevriend dat ze altijd samen waren: zondagsmiddags gingen ze geregeld naar de bioscoop en ze maakten lange wandelingen langs de Leie. Ze zijn ook samen naar zee geweest. Hij behoorde op school tot de beste leerlingen van de klas en terwijl de andere jongens nog indianenverhalen lazen, kende hij al Marx en had hij alle Zola's gelezen die de boekerij "Vooruit" in de Bloemekenswijk rijk was. In zijn kamertje stonden de borstbeelden van Karel van de Woestijne en Marx broederlijk naast elkaar... zoals die nu bij zijn dochter Carmen staan. Na de derdes moest hij van school af om broodwinner voor zijn ouders en broertje te worden. Op voorspraak van de studiefprefect Feytmans werd hij bediende bij de Nationale Bank van België naast het Geeraard de Duivelsteen. Op zijn zeventiende begon hij gedichten te schrijven. In de tweede helft van de jaren dertig heeft hij, onder invloed van Musset, Multatuli, François Coppée en Lamartine zijn mooiste verzen geschreven. Nog tijdens zijn legerdienst -hij haatte uniformen en droeg met oprechte overtuiging liet kentekentje van de anti-oorlogsliga- begon hij op eigen houtje Engels en Spaans te leren in de English Club. Ook daar was hij de beste leerling van de klas. Hij speelde toen met de gedachte uit te wijken naar Zuid-Amerika omdat de reusachtige wouden, de door de zon vergulde rotsvalleien en de geschiedenis van de oorspronkelijke bevolking en haar heroïsche ondergang een grote aantrekkingskracht op hem uitoefenden. Hij informeerde alvast hij professor Amaat Burssens hoe hij daar kon komen.

In 1930 bracht Johan Daisne de vakantie door hij het gezin van Gerard Ceunis in Engeland. 1 let jaar nadien werd Roteert Mussche uitgenodigd en net zoals zijn vriend Johan Daisne raakte hij verliefd op de mooie dochter Vanna. Maar Johan Daisne liet ongeschreven rechten gelden dat hij de eerste was. Een tweede kleine aanvaring kwam er later. toen Daisne in zijn roman Aurora een personage had neergezet waarvoor Robert model stond. Robert kon geen vrede nemen met het zielige en ziekelijke personage en voelde zich diep gekwetst. Later werd alles uitgepraat en verklaarde Johan zich door te verwijzen naar de subtiele overgang tussen “Wahrheit und Dichtung”.

Robert Mussche schreef onder het pseudoniem Rudo Reyniers. In 1936 verscheen de gedichtenbundel Oase, samengesteld en ingeleid door Paul De Ryck. Nog in hetzelfde jaar werd hij ook opgenomen in **Met veertien jonge dichters**, uitgegeven door De Vlaamse Gids. Ook in het **In memoriam** boek van Johan Daisne zijn heel wat gedichten van hem te lezen.

In de jaren van de burgeroorlog is hij uit idealisme en omdat hij het rechtvaardig achtte naar Spanje getrokken, of liever, daar door de krant Vooruit als verslaggever heen gestuurd. Jammer genoeg is het valiesje dat heel zijn correspondentie uit die periode met o.a. Ernest Hemingway, André Malraux, La Passionaria e.a. bevatte, verloren gegaan. Carmen bezit wel nog zijn verzameling foto's, o.a. van bombardementen op steden en dorpen en andere oorlogsverschikkingen. Terug in Gent onderwees hij iedere zondag 61 Spaanse kinderen in hun eigen taal in de stadsschool Spanoghe in de Sint-Lievenspoortstraat. (Ik heb zelf ook heel wat herinneringen aan die lagere school omdat ik er tienjaar later van het derde tot het zesde studiejaar op de banken heb gezeten.) In diezelfde periode verbleef er hij hem thuis op de Ferrerlaan een Spaans pleegmeisje, Carmen heette ze. waar heel het gezin zeer aan gehecht raakte, maar dat na de burgeroorlog verplicht was naar haar land terug te keren. Inmiddels was Robert Mussche gehuwd met Maria Op de Beeck en verhuisde hij naar de Paul Fredericqstraat 73, de vroegere woning van Paul De Ryck. Toen in 1942 het dochtertje van Robert Mussche geboren werd, heette hij haar ook Carmen.

Robert Mussche was tijdens de Tweede Wereldoorlog lid van het Onafhankelijkheidsfront en werkte samen met Achilles Mussche -geen familie!- aan de samenstelling van het clandestiene blad het Belfort. Toen het hier in Gent te gevaarlijk werd voor hem. week hij uit naar Brussel. Ook daar had hij nog enkele geheime ontmoetingen met Johan Daisne. In 1944 werd hij gearresteerd en, lijdend aan TBC als gevolg van een zware verwonding opgelopen hij het begin van de oorlog in de buurt van Antwerpen. met de laatste deportatietrein als politiek gevangene naar Neuengamme overgebracht.

Negen maanden heeft hij in het kamp doorgebracht Hij werd er, zoals hij dat

ook in België had gedaan, de ziel van het georganiseerd verzet. Sterker nog: hij bestuurde er ook de Duitse ondergrondse opstandelingen. Gesterkt door zijn bezieling zag hij er beter uit dan op vooroorlogse foto's.

Zijn levenseinde was bijzonder tragisch. In de laatste dagen van april 1945 werd de hele kampbevolking, na een vreselijke 10-daagse dodenmars, in schepen opgeladen om onder bewaking van SS-ers naar Lübeck te worden gebracht. Door de uniformen van de SS-ers misleid hebben geallieerde vliegtuigen de boten in de haai van Lübeck gebombardeerd en het grootste deel van de opvarenden is omgekomen. Ook Robert Mussche. Jan Everaert uit Gent is een van de weinigen die zich door urenlang zwemmen heeft kunnen redden en heeft kunnen getuigen van het overlijden van Robert Mussche.

"Een van mijn vroegste herinneringen was het steeds maar wachten op je terugreis, papa... Telkens er een konvooi politieke gevangenen terug uit Duitsland kwam, ging ik aan de hand van mama naar het Sint-Pietersstation. Ik was ongeveer 3 jaar.

Je was er nooit hij. de hel heeft je niet meer losgelaten.

En toch heb je me nooit verlaten, mijn hele leven was je me zeer nabij... Je dochter Carmen.

Gelukkig draagt zijn dochter Carmen zeer veel zorg voor alles wat haar vader haar heeft nagelaten: zijn handschriften, zijn bibliotheek, zijn bureau, zijn briefwisseling met o.a. de volledige briefwisseling met Johan Daisne. De brieven die Johan Daisne van Robert Mussche heeft ontvangen berusten in het AMVC te Antwerpen.

Bron: Johan Daisne **In memoriam Robert Mussche (Rudo Reyniers. 1912-1945)**, Aug. Vandeweghe, Gent, 1946. Aangevuld met gegevens me door Carmen Mussche en Dora Mahy mondeling medegedeeld.

Daniël Van Ryssel